

INGEZONDEN

Ter bevordering van spoedige plaatsing van de stukken, behoudt de Redactie zich het recht voor, deze zo nodig te bekorten.

CYTODIAGNOSTIEK VAN KWAADAARDIGE GEZWELLEN

Wij zijn bijzonder verheugd, dat prof. NIEUWENHUIJSE¹ deze methode van onderzoek in het centrum van de belangstelling heeft geplaatst. Niet minder waarderen wij, dat hij het onderwerp met zijn welhaast spreekwoordelijke critische voorzichtigheid behandelt.

Toch is de indruk, die het stuk na lezing achterlaat, naar onze mening te gereserveerd, doordat de volgende feiten niet zijn genoemd:

1e. Het moge waar zijn, dat „gewone cellen bij ontstekingen en andere prikkelingstoestanden zodanig kunnen veranderen, dat zij niet van (maligne) tumorcellen te onderkennen zijn”, niet minder waar is het, dat kwaadaardige tumorcellen zodanige quantitative verschillen ten opzichte van andere cellen kunnen tonen, dat zij hiervan *met volkomen zekerheid* te onderkennen zijn. Wij zijn het met prof. NIEUWENHUIJSE eens, dat hiervoor grote ervaring nodig is, maar het is niet zó moeilijk, dat het voor de meesten bij dagelijkse oefening niet te leren zou zijn. Deze zekere cytologische diagnose stellen wij bij de meerderheid van onze patiënten met longcarcinoom.

2e. In zoverre heeft de cytodiagnostiek wel iets wezenlijk nieuws gebracht, dat ook afwijkingen kunnen worden onderzocht, die niet voor de patholoog-anatoom toegankelijk zijn. Zo konden wij niet zelden een diagnose stellen op materiaal, met de sonde van MÉTRAS of met de gebogen curette verkregen, van bronchuscarcinomen die voor de tang niet te bereiken waren. Soms verschaftte punctie van metastasen in huid, ribben of lymfeklieren ons op uiterst eenvoudige wijze de diagnose, terwijl ook punctie van de longafwijking zelf tot het doel kon leiden. Hierbij zagen wij — in tegenstelling tot prof. NIEUWENHUIJSE — vaak bijzonder fraaie beelden.

Wij prijzen ons gelukkig, dat onze diagnose bijna altijd overeenstemde met de pathologisch-anatomische — van prof. NIEUWENHUIJSE — terwijl wij vaker dan hij een oordeel konden geven over het overheersende celtype. Dit celtype is naar onze ervaring van het grootste belang voor de prognose en de therapie.

Men leze uit het bovenstaande vooral niet, dat de cytodiagnostiek alle moeilijkheden heeft opgelost. Er blijven moeilijke beelden over, die een enkele maal zelfs tot een verkeerd oordeel leiden. Dit feit doet echter aan de grote waarde van deze methode niets af, maar is wel een van de redenen, die ons de pathologische anatomie in ere doen houden.

¹P. NIEUWENHUIJSE (1953) *N.T.v.G.* 97, 2062.

Utrecht, 19 Augustus 1953

J. SWIERENGA

P. J. A. VAN VOORST VADER

Dat twee longartsen, die geregeld cytodiagnostiek bij hun patiënten beoefenen, over de verkregen resultaten zeer tevreden zijn, verheugt ons ten zeerste; dat zij daarbij soms gezwellen kunnen onderzoeken, die buiten het bereik van een proefexcisie liggen, is een uitbreiding van het longonderzoek, die men inderdaad als wezenlijk nieuw zou kunnen betitelen.

Daaruit volgt echter niet, dat de methode van PAPANICOLAOU voor de diagnostiek van gezwellen in het algemeen iets wezenlijk nieuws gebracht zou hebben. De cellen krijgen met deze methode wel fraaie tinten, maar dit betreft voornamelijk het cytoplasma, terwijl het voor de diagnostiek van gezwellen vooral op de structuur van de kernen aankomt. Er zijn dan ook onderzoekers, die de voorkeur geven aan andere kleurmethoden, waarbij de kernstructuur scherper uitkomt.

Als men dit voor ogen houdt, kan men bezwaarlijk zeggen, dat de methode van PAPANICOLAOU iets wezenlijk nieuws heeft gebracht.

Utrecht, 29 Augustus 1953

P. NIEUWENHUIJSE

LEUCAEMIE, GEZWEL OF SYSTEEMAANDOENING?

Naar aanleiding van het artikel van prof. dr. H. T. DEELMAN, „Leucaemie: gezwel of systeem-aandoening” in No. 29 van dit *Tijdschrift* wilde ik de volgende opmerking maken:

DEELMAN noemt de „praetumoreuze” of systeemphase obliagaat, de tumoreuze of gezwel-phase echter facultatief. Dit laatste kan ik niet zo maar beamen. Ten aanzien van de patiënt is de tumoreuze phase inderdaad facultatief, doch ten aanzien van de ziekte weten